

ZIEN IN HET DONKER

Ach, schatje van me, je hoeft niet zo te huilen. Ben je zomaar wakker geschrokken en kan je nu niet meer slapen? Kijk toch eens, zit je daar rechtop in je bedje met grote schrikogen naar het donker te staren! Wacht, ik til je even op. Kom maar dicht tegen me aan, dan kan ik je duidelijk maken dat donker niet eng is, zelfs niet met je ogen open. Zoouo, dat zit goed, vind je niet? Heb je het zo weer naar je zin? Ja, doe je oogjes maar dicht en droom een beetje weg. Ben je echt van het donker geschrokken of was het iets anders?

Weet je, met jou zo tegen me aan realiseer ik me: ondanks alles wat er gebeurd is, voel ik me toch nog meer thuis in het donker dan in het licht. Eigenlijk, bedenk ik nu opeens, is het gek dat het donker ons af en toe aanvliegt. We hebben het dikwijls veel meer te kwaad met het licht. Althans, ik wel. Van 's ochtends vroeg, als we in de spiegel kijken en denken 'Ben ik dat? Ik zie er niet uit!' tot 's avonds laat als we in dezelfde spiegel de kringen onder onze ogen zien en denken 'Verschrikkelijk, wat zie ik er uit. Stom, weer te laat naar bed. En morgen moet ik toch weer vroeg op!'

In feite levert het licht ons veel meer strijd op dan het donker. We proberen het op allerlei manieren naar onze hand te zetten: dimmers, zonneschermen, spotlights, zonnebanken. Maar, óf er is te veel licht en dan kunnen we er niet tegen, óf het is te grijs en dan worden we depressief. We hebben het niet in de hand. Ik vraag me wel eens af, hoe zou dat toch komen, al die problemen met het licht? Bijvoorbeeld nu. Ik til je uit je bedje, houd je troostend in m'n armen, maar wel in het donker. Dat

geeft een geborgen gevoel. Het licht doe ik per se niet aan. Dat is me veel te fel. Waarom zou dat zijn?

Ik denk dat licht te confronterend is. Het is hard en ongenueanceerd. Licht gaat onverschillig zijn eigen weg, botst tegen je op zonder sorry te zeggen. Het kwetst; je krijgt er kanker van.

En donker? Tja, als geen ander weet ik dat het donker ook zijn eigen bedreiging kan hebben. Maar toch heb ik donker bijna altijd ervaren als zacht. Het zoekt je op en omhult je als een warme wollen mantel in de winter. Daarom sta ik op dit moment in het donker met m'n armen om je heen zachtjes tegen je aan te fluisteren over dingen die mij bezig houden, en jou gelukkig helemaal niet. Zo voelt het ondanks alles goed. En door jou, en zeker ook om jou, wil ik juist het geborgene van donker proberen vast te houden. Als we dat niet meer hebben, wat blijft er dan nog over?

Het valt me elke keer weer op, als ik je wil troosten ga ik lager praten. Het geeft niet eens wat ik zeg, als het maar laag is. Dat helpt. Daar word je rustig van. Ik ook.

Stilletjes hoop ik dat je later evenveel van muziek gaat houden als ik. Daar heb je het namelijk ook, licht en donker, maar dan in klanken. Misschien voel je je over een tijdje net als ik meer op je gemak bij de donkere dan bij de lichte klanken.

Waarom? Donker deel je. Het is het geluid van een altsax, de klanken cirkelen ontspannen om je heen, buigen met je mee, voegen zich naar je. Ze gunnen je je plek en geven je de tijd.

Licht is voor mij altijd strijd, overwinning en verlies. Het is een schetterende trompet: harde korte klanken, recht toe recht aan, onbuigzaam. Ze jagen je op.

Daarom doe ik dus het licht niet aan als ik naar je toe kom omdat ik je hoor huilen. Want dan krijg ik het gehaaste gevoel dat ik iets moet doen. En zoals we nu staan, hebben we alle tijd, voegt de tijd zich naar ons.

Nou ja, ik sta hier wel een eind weg te mijmeren over iets waar jij nog helemaal geen besef van hebt. Gelukkig maar. Dat krijg je als ik in het donker jou zo vol overgave op m'n arm tegen me aan voel liggen.

Toen ik zelf heel klein was, had ik zo'n nachtlampje in het stopcontact naast m'n bed. Dat kan ik me nog goed herinneren. Ik vond het altijd net een kaarsje, fascinerend. Kaarsjes maakten mijn verjaardag vroeger heel spannend. Als ik jarig was, ging m'n vader bij het avondeten met een geheimzinnig gezicht naar de keuken en bleef daar een tijdje rommelen. Mijn moeder deed intussen alle lichten uit en kwam bij me zitten. En dan kwam mijn vader stralend binnen met een taart vol brandende kaarsjes. Prachtig was dat, dat flakkerende kaarslicht en verder alles donker. Hij zette de taart voor mij neer. Maar ik hoefde de kaarsjes nooit uit te blazen. Ik mocht wachten tot ze allemaal opgebrand waren. Mijn vader of moeder vertelde dan een verhaal. Waarover kan ik me niet herinneren. Ik keek geboeid hoe steeds meer kaarsjes uit gingen, en het donkerder en donkerder werd. Tot het compleet donker was. Heerlijk voelde dat, met z'n drieën in het donker.

Het is niet voor niets dat we van kaarslicht blijven houden, ook als we volwassen worden. Kaarslicht blijft een spel van licht en donker, met het donker steeds meer als het aantrekkelijkste deel. We zoeken in het licht, in het donker vinden we elkaar. Licht legt onbarmhartig bloot, donker bedekt, met de mantel der liefde.

Jij bent in het donker verwekt.

Als klein kind kreeg ik vaak kinderen uit de buurt te spelen. Ik weet het nog precies. Wij hadden zo'n oud huis met veel onverwachte plekjes en verborgen hoekjes, en een geweldig grote zolder. Daardoor was verstoppertje spelen altijd heel spannend. Maar mijn favoriete verstoppertje was de donkere kamer van m'n vader. Die had hij om z'n foto's te ontwikkelen. Nu is dat allemaal niet meer nodig want dat gaat digitaal, maar toen nog wel. Ik vond het heerlijk om me daar te verbergen. Ik zat dan in m'n favoriete hoekje, het verst van de deur, op de grond, met m'n knieën opgetrokken te staren in het donker. Ik hield altijd m'n ogen open. Dat maakte het donker op de een of andere manier fijner, veiliger. Ik hoorde de andere kinderen steeds maar heen en weer lopen en met elkaar overleggen waar ik toch kon zijn. In de donkere kamer keken ze maar heel eventjes want dat vonden ze eng. Daar zou ik volgens hen nooit zitten. Dan bleef ik wachten tot ze me riepen omdat ze het opgaven naar me te zoeken. Als ik dan de deur opendeed en het felle licht in stapte, voelde het bijna als verlies: uit mijn warme, donkere wereld die andere wereld in.

Dat is een van de redenen, denk ik, waarom we 's avonds laat ook liever in het donker naar de radio luisteren dan dat we tv

kijken. Donker geeft je je eigen wereld, tv dringt alleen maar de wereld van anderen aan je op. Tv is van die schettermuziek. Ik ben benieuwd hoe jij straks het donker in je leven zult ervaren. Hopelijk niet iets om van te schrikken, zoals daarnet toen je rechtop in je bedje zat, maar als een plek waar je je thuis voelt. Toen je in mijn buik zat, had je het in het donker in ieder geval erg naar je zin. Je schopte niet, je sloeg niet, je bewoog niet druk. Je dobberde in de baarmoeder - *mijn* baarmoeder - heel relaxt, kan ik wel zeggen, totdat je tevoorschijn moest komen. 's Nachts had ik ook geen kind aan je. Van vriendinnen hoorde ik wel verhalen dat ze weer heel de nacht geen oog dicht hadden gedaan doordat de baby in hen almaar bewoog. Jij en ik dreven in uiterste rust door de nacht heen. Het donker was iets van ons.

Pas toen je geboren moest worden maakte je een hele heisa. Ik zeg expres 'geboren *moest* worden', want voor mij was het duidelijk, je wilde gewoon niet naar buiten. Uiteindelijk kon je niet anders dan voor de dag komen, daar zorgden de artsen wel voor. Maar volgens mij deed je dat precies zoals ik uit de donkere kamer van mijn vader tevoorschijn kwam. Alleen had jij je niet een half uur zomaar ergens verstopt, maar negen maanden lang bij mij. Dus misschien had jij wel echt een gevoel van verlies toen je je liet zien. Je zette het meteen op een brullen en hield je ogen in het begin stijf dicht, alsof je het lekker donker wou houden voor jezelf, alsof je het licht niet wou zien. Mensen staan er niet zo bij stil, maar licht is eigenlijk gewoon een beperking. In het licht kijk je niet verder dan de einder. In het donker kun je oneindig ver kijken. Je kunt over je eigen

horizon heen kijken, maar ook over die van anderen. Ongekende vergezichten. En dat zal jij vast ook merken, dat doe je op de duur met steeds meer mensen, omdat je wereld steeds groter wordt en je die met steeds meer anderen zult delen. Zeker over een aantal jaren, als je braille leert lezen.

Ik zal een van de weinige moeders zijn die haar kind aanraadt wél met de handjes te kijken.

Tja, hoe zal dat gaan...? Kom maar met je vingertjes, voel m'n gezicht maar even. Dan weet je een beetje hoe dat gaat.

Voorzichtig hoor! Kijk, dit zijn mijn wangen. Lekker zacht, hé? En dit zijn mijn ogen, althans mijn oogleden. Ogen kun je beter niet voelen. Ja, dat is m'n neus. Ben ik best trots op. Je hebt het neusje van mij. En dit zijn m'n lippen. Ik zal ze even uitsteken. Eerst mijn bovenlip en dan m'n onderlip. Au, niet zo hard. Hard hoort bij licht. Donker is zacht.

Hier, probeer nog maar eens. Ik houd je handje wel vast.

Zooo ja. Zie je?

En toch, hoe ik me ook aan het mooie en geruststellende van donker blijf vastklampen, andere beelden dringen zich onverbiddelijk aan me op. Als ik voor me zie hoe je kort na je geboorte niet reageerde op het licht en beseft wat je daardoor allemaal te wachten staat, cirkelt één vraag als een zaag bij mij door merg en been, door het diepst van mijn gevoel heen. Heb ik niet te vroeg, te veel en ook niet te lang al van het donker gehouden?